

עו"ד גיל נדל

עו"ד רותם וירניק

מה עושים כאשר יש חובות אחסנה?

אחריות חברת האחסנה לשמירת הטובין ומגבלותיה, הן בתקופת ההסכם והן לאחריו, ואפשרות לחברת האחסנה לעכב את הטובין ולמוכרם, בתוך תקופה סבירה לאחר מכן, אם הלקוח לא יפרע את מלוא חובותיו כלפי החברה.

חווה אחסנה כתוב ומסודר הוא אינטרס גם של היבואן. שכן, חווה כזה מאפשר לו להיערך מראש לשחרור הטובין ולמכירתם, תוך אפשרות לשקלול עלויות האחסנה. חווה כזה גם מונע אפשרות של העלאות תעריף אחסנה שרירותיות, גביית ריביות חריגות, הטלת קנסות בלתי ידועים מראש, וכו'.

ראוי לציין, כי היות שעל-פי-רוב מדובר בחווה סטנדרטי, שניסחה ושכתבה חברת האחסנה ובתנאים שהיא קבעה, ללא אפשרות למשא-ומתן ולמיקוח של הלקוחות, ככל שיש סעיפים, העשויים להתפרש ביותר ממובן אחד בחווה כזה, הם יפורשו תמיד כנגד המנסח, דהיינו, נגד חברת האחסנה. יתרה מזו. תנאים מקפחים, דרקוניים ושאינם הוגנים בעליל עלולים להיפסל, מחמת היותם תנאים מקפחים בחווה אחיד.

אבני דרך לבחינתם של תנאים, שאפשר ושאי-אפשר לקבוע בהסכם אחסנה, ניתן למצוא בפסק הדין ובהחלטות בית-הדין לחוזים אחידים בירושלים, בעניין ע"ש (י-ם) 5133/98. בפסקי דין אלה נבחנה בקשתן של החברות: אמנה, מחסני סבירסקי, וגב-ים לאישור חווה אחיד בדבר מתן שירותי אחסנת טובין, במחשני ערובה רשויים, על-פי פקודת המכס.

אחת מן הדרכים, שנידונה בפסק הדין האמור לעיל, להתמודדות עם נושא חובות האחסנה הבלתי נפרעים, היא קביעה מפורשת בחווה, שאם מפקיד הסחורה לא יוציאה מן המחסן בתום תקופת ההפקדה, או אם הוא לא ישלם בתום תקופת ההפקדה את כל התשלומים, המגיעים ממנו לחברה, יש לראות בסחורה כסחורה, שהופקדה כמשכון בחברת האחסנה, והחברה תהיה

חברת אחסנה (מחסנים רשויים, מסופים, ועוד) נתקלות לא אחת בתופעה של לקוחות, שנוטשים סחורה במחסנים ומותירים אחריהם חובות אחסנה גבוהים, שהצטברו במשך תקופת האחסנה המוסכמת וממשיכים להצטבר גם לאחריו, כל עוד הסחורה נותרת אצל חברת האחסנה. במאמר זה, נסקור בקצרה מספר פתרונות, שניתנו בחקיקה ובפסיקה על מצב זה.

חווה אחסנה

ראוי להבהיר, כי עוד קודם לתחילת האחסנה, חברת האחסנה יכולה להגן על עצמה ולצמצם את נזקיה באמצעות חווה אחסנה מסודר המגדיר, בין היתר, תקופת אחסנה קצובה, דמי אחסנה חודשיים, מועדי תשלום, שיעורי ריבית שיחולו בגין פיגור בתשלומים,

הליכים משפטיים, מטבעם, נוטים להימשך בין מספר חודשים למספר שנים, שבמהלכם לא רק שהחזקת הטובין במחסני החברה תופסת מקום וגורמת לאובדן רווחים בגין הגוש, או חלק ממנו, שבו מאוחסנים הטובין, אלא שהטובין עצמם חשופים לפגיעות שונות ולירידת ערך

חודשים למספר שנים, שבמהלכם לא רק שהחזקת הטובין במחסני החברה תופסת מקום וגורמת לאובדן רווחים בגין הגוש, או חלק ממנו, שבו מאוחסנים הטובין, אלא שהטובין עצמם חשופים לפגיעות שונות ולירידת ערך. לפיכך, יש לציין לפני בית-המשפט את נקודת הזמן, שלאחריה עלויות האחסנה יעלו, ממילא, על שווי הטובין, ולבקש כי בית-המשפט יאפשר את מכירתם עוד קודם לכן, כדי שחברת האחסנה תוכל להיפרע את מלוא החובות. אם נקודת הזמן, שבה עלות האחסנה תהיה גבוהה מערך הטובין, קודמת למועד מתן פסק הדין, או למועד המשווער של סיום ההתדיינות לפני בית-המשפט, מומלץ להגיש את הבקשה למכירת הטובין גם במסגרת של בקשה לסעד זמני, שתוגש במקביל להגשת התביעה.

העיכבון מקנה לנושה את הזכות להותיר ברשותו כסעד עצמי (Self-Help) נכס, שמסר לו החייב, כדי לקדם את פירעון החוב המגיע לו, בעודו מוגן מפני תביעות החייב, או מפני צד שלישי, בגין אחריות נזיקית בעוולת עיכוב נכס שלא כדין

מובן מאלי, כי למפקיד (מזמין האחסנה/בעל הזכויות בטובין) יש אפשרות להתגונן כנגד התביעה וכנגד הבקשה לסעד זמני, אם מוגשת בקשה כזו. במקביל, וכדי לצמצם, הן את נזקיו של המפקיד, הן את הוצאותיו הוא, והן את אלה של חברת האחסנה, מומלץ למפקיד לפנות ישירות לחברת האחסנה, ובמידת הצורך גם באמצעות הגשת בקשה מסודרת לבית-המשפט - בבקשה לשחרור הטובין - שבמסגרתה המפקיד יעלה כל טענה והשגה, שיש לו כנגד עצם קיומם של החובות ו/או שיעורם. במקרה כזה, סביר להניח, כי בית-המשפט ייעתר לבקשה לשחרור הטובין, כפוף להפקדת ערבויות לטובת חברת האחסנה, אם היא תזכה בדינה.

הפעלת זכות העיכבון

אופציה נוספת, שעומדת לפני חברת האחסנה, היא השימוש בזכות העיכבון. העיכבון מקנה לנושה את הזכות להותיר ברשותו כסעד עצמי (Self-Help) נכס, שמסר לו החייב, כדי לקדם את פירעון החוב המגיע לו, בעודו מוגן מפני תביעות החייב, או מפני צד שלישי, בגין אחריות נזיקית בעוולת עיכוב נכס שלא כדין. למעשה, מדובר במעין בטוחה שעומדת לרשות הנושה.

רשאית לממשה באמצעות צו של בית-משפט, או ראש הוצאה לפועל.

הודעה למפקיד על קיומם של חובות אחסנה

אם בין הצדדים אין חוזה בכתב, המסדיר את אופן פירעון חובות האחסנה, בשלב הראשון, וכדי להבהיר את מצב הדברים, מומלץ תמיד לפנות ללקוח בפנייה בכתב, המפרטת את עלויות האחסנה, שנצברו עד כה, לרבות הריבית; את אופן חישוב עלויות האחסנה מנקודה זו ואילך; ודרישה מפורשת מן הלקוח לפרוע את כל חובותיו ולשחרר את הטובין לאלתר. כמו כן ניתן לציין בפנייה לעיל, כי אם הסחורה לא תשוחרר בתוך X ימים, חברת האחסנה לא תישא עוד באחריות לאובדן הסחורה או לנזקים שיגרמו לה.

חשוב לציין, כי הסרת האחריות מחברת האחסנה כפופה בכל מקרה להוראת סעיף 11 לחוק השומרים, התשכ"ז-1967. עולה ממנה, כי אם חברת האחסנה הייתה זכאית לסיים את הסכם האחסנה ועשתה את כל המוטל עליה, כדי להביא לתשומת לבו של בעליה, כי עליו לשחרר את הסחורה, יהיה מעמדה של חברת האחסנה כשל שומר חנם. דהיינו, חברת האחסנה תישא באחריות לאובדן הסחורה, או לנזקים שייגרמו לה, אך ורק אם הללו נגרמו כתוצאה מרשלנותה.

מנגד, כדי "להיפטר" סופית מן הסחורה, על חברת האחסנה יהיה לפנות לבית-המשפט, כפי שיפורט להלן.

בשלב זה, ראוי ורצוי, כי היבואן/המפקיד ישיב בכתב על הודעת החברה ויעלה במסגרת תשובתו את כל הטענות שיש לו כנגד טענות החברה, לרבות על סכום החוב, משך האחסנה, עלויות האחסנה המוסכמות, הסכמות והבנות בעל-פה, שגובשו בין הצדדים, טענת קיזוז וכו'. בהעדר טענות הגנה כלשהן כנגד הדרישה, מומלץ ליבואן לנסות להגיע להסדר כספי עם חברת האחסנה, שיאפשר לו את שחרור הטובין ואת צמצום חובות האחסנה.

מכל מקום, אם בהודעת חברת האחסנה לא נכללה הודעה על עיכוב הטובין עד לפירעון החובות, רצוי ומומלץ לפנות מיידית לחברת האחסנה ולפעול לשחרור הטובין.

הגשת תביעה

כאשר דרך ההידברות נכשלת, אין מנוס אלא לנקוט צעדים משפטיים לגביית חובות האחסנה. דרך המלך, שהפסיקה מציעה, היא הגשת תביעה כספית בגין חובות האחסנה, שנצברו עד למועד הגשת התביעה, תוך שמירה על זכות התביעה בגין חובות האחסנה, שיצטברו ממועד הגשת התביעה ועד למועד איסופם בפועל, ובצירוף סעד חלופי המאפשר לחברת האחסנה למכור את הטובין המוחזקים אצלה, כדי לפרוע את החובות, אם החובות לא ייפרעו בתוך X ימים.

הליכים משפטיים, מטבעם, נוטים להימשך בין מספר

את זכות העיכבון, עליה להוציא ללקוח מכתב על מימוש זכות העיכבון מכוח סעיף 19 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970; ומכוח סעיף 9 לחוק השומרים לעיל. במקרה כזה, חברת האחסנה מסתכנת בכך, שבתקופת הביניים, העוברת ממועד ההודעה ועד לפירעון החוב, היא לא תיחשב כשומרת שכן, ולא תהיה זכאית לתשלום דמי האחסנה בתקופת העיכבון (ראה את פסק הדין בעניין ת.א. 71279/06 ארד דוד נגד עו"ד נהרי עמרם).

עם זאת נציין, כי גישה זו לא אומצה באופן אחיד בפסיקה, ויש גם פסקי דין, שבהם הלקוח חויב בתשלום דמי האחסנה בתקופת העיכבון, לרבות בנסיבות שבהן נקבע, כי לחברת האחסנה לא הייתה כל זכות לעכב את הטובין (ראה את פסק הדין בעניין ת.א. 160692/02 שירותי גרר אזור בע"מ נגד עמותת "שם משמעות") [להלן - "שירותי גרר אזור"]. מכל מקום, זכות העיכבון ניתנת למימוש גם בשלב מאוחר יותר, בתגובה על דרישה שעשוי לעורר הנתבע במסגרת התביעה הכספית, או מחוצה לה, לשחרר את הטובין, ולאזן דווקא כצעד מקדים, בטרם הגשת תביעה. ולבסוף נזכיר, כי בהפעלת זכות העיכבון, חברת האחסנה נוטלת על עצמה את הסיכון, שיהיה עליה לשאת בתוצאות הנוק, שהיא גרמה למפקיד, אם יתברר, כי בנסיבות המקרה לא התגבשה זכות העיכבון, ו/או לא הייתה הצדקה להפעלת זכות זו.

הנושה זכאי לעכב נכס של החייב המצוי בידי (ולא למסור אותו לבעליו), לצורך הפעלת לחץ לגביית החוב, ללא צורך לקבל צו של בית-המשפט. עם זאת, הדעה הרווחת בקרב המלומדים ובפסיקה היא, שכדי לממש את הנכס המעוכב (למכור אותו לצורך פירעון החוב), יש צורך בקבלת צו של בית-המשפט - מכירת הנכס ללא אישור בית-המשפט אסורה ואף עלולה להיות גזל.

עיכוב יהיה שלא כדין, אם, יתברר למשל, כי המפקיד אינו בעל הטובין כלל (פסק הדין בעניין שירותי גרר אזור), אם החוב שבגיניו עוכבו הטובין לא נוצר במסגרת אחסנתם של אותם הטובין אלא בגין פעולות אחסנה קודמות של סחורה אחרת, אם זכות העיכבון לא הופעלה בתום לב, וכו'. ■

ראוי לציין, כי בהצעת חוק דיני ממונות, התשס"ו-2006 (סעיף 556), נקבע כי לבעל העיכבון יש זכות לממש את הנכס המעוכב בצו של בית-משפט, על-פי הוראות חוק המשכון, התשכ"ז-1967, ואם ההצעה תתקבל, יעוצב העיכבון, הלכה למעשה, כ"משכון מן הדין". למעשה, כבר היום, ועוד בטרם אושר חוק דיני ממונות לעיל, נקבע בפסיקה, כי זכות העיכבון מקנה עדיפות בהליכים של פירוק ופשיטת רגל, ממש כאילו נרשמה. לפיכך, היה וקיים חשש לכושר הפירעון של המפקיד, מוטב יהיה לחברת האחסנה, אם תקדים ותמציא למפקיד הודעה על הפעלת זכות העיכבון, וכך תגבר זכותה על זכויותיהם של נושים אחרים, לרבות בהליכים של פירוק ופשיטת רגל של המפקיד.

באשר להיקפה של זכות העיכבון, על פי רוב, זכות העיכבון של המחסן כלפי סחורה תוגבל אך ורק לחוב, הנובע מסחורה זו. אם קיים חוב דמי אחסנה בגין סחורה מסוימת, ניתן לעכב בגין חוב זה רק את הסחורה שיצרה את החוב, ולא סחורות אחרות אשר עליהן אין חוב

האמור לעיל הוא מידע כללי, ואינו מהווה חוות דעת משפטית. לקבלת ייעוץ משפטי יש לפנות לעורך דין עם מלוא פרטי המקרה הספציפי.
הכותבים הם ממשרד עורכי הדין של גיל נדל, העוסק בדיני יבוא ויצוא, במסים עקיפים, בדיני סחר חוץ, בהובלה, בשילוח בין-לאומי, ובקניין רוחני.
ניתן להוריד מאמרים נוספים פרי עטו של עו"ד גיל נדל באתר האינטרנט: www.nadel-law.co.il
מידע על ספרים מפרי עטו של עו"ד גיל נדל ניתן למצוא באתר האינטרנט: www.tradelibrary.co.il
התמונות במאמר הן באדיבות חברת טבת אחסנה ולוגיסטיקה. התמונות אינן קשורות לנושא המאמר.

באשר להיקפה של זכות העיכבון, על פי רוב, זכות העיכבון של המחסן כלפי סחורה תוגבל אך ורק לחוב, הנובע מסחורה זו. אם קיים חוב דמי אחסנה בגין סחורה מסוימת, ניתן לעכב בגין חוב זה רק את הסחורה שיצרה את החוב, ולא סחורות אחרות אשר עליהן אין חוב. אם חברת האחסנה מעוניינת לממש

ציוד מושלם לשינוע מטענים, מלגזות, הרמה מכל הסוגים

www.kidmah.co.il

לצפייה בכתב העת

www.lgi.co.il

יזואקסג צדוע מקסרוע

- ◊ רכש
- ◊ יבוא-יצוא
- ◊ לוגיסטיקה
- ◊ תפעול
- ◊ שרשרת אספקה

.....

G-6

Logistics Group Israel

Logistics Group Israel

היא קבוצת חברות המספקות מיגוון רחב של שירותים בשרשרת האספקה

